

Handläggare
Barn- och utbildningsförvaltningen
Maria Samrell
Kvalitetscontroller
08-578 292 98
maria.samrell@tyreso.se

Handlingstyp
Tjänsteskrivelse
Datum
2024-09-13

Sida
1 (3)
Diarienummer
BUN/2024:226

Mottagare
Barn- och utbildningsnämnden

Tillsynsrapport - Tyresö församling, Svenska kyrkan, förskolan Trollflöjten

Barn- och utbildningsförvaltningens förslag till nämndens beslut

- Tillsynsrapporten för Tyresö församling Svenska kyrkan, huvudman för förskolan Trollflöjten, godkänns.

Barn- och utbildningsförvaltningen

Elisabet Schultz
Förvaltningschef

Ulrika Månsson
Skolchef

Sammanfattning

Tillsynsrapporten visar att förskolan Trollflöjten till stora delar har en god utbildning och undervisning som kan bidra till att gynna barnens utveckling och lärande. Utvecklingsområden som nämns i rapporten handlar om att skapa samsyn i medarbetargruppen kring utbildningen och undervisningen samt att lyfta olika livsåskådningars kultur och traditioner. Brister som framkommit i tillsynen är att informationen om urvalsregler och rätten till omsorg ska förtydligas och att huvudmannen och att huvudman och rektor behöver hitta former för det systematiska kvalitetsarbetet.

Beskrivning av ärendet

Kommunen har tillsynsansvar för fristående förskolor, pedagogisk omsorg och fritidshem enligt 26 kap. 4 § skollagen. Barn- och utbildningsnämnden fastställer en granskningsplan för tillsyn av fristående förskolor och pedagogisk omsorg.

Tillsynsrapporten visar att förskolan Trollflöjten vars huvudman är Tyresö församling, Svenska kyrkan, i stora delar har en god utbildning och undervisning som kan bidra till att gynna barnens utveckling och lärande. På förskolan finns goda exempel på undervisning där barnen möter respekt för sin person och sitt sätt att tänka och förstå sin omvärld.

Framåt behöver huvudmannen och rektor arbeta för att skapa samsyn hos medarbetarna kring förskolans utbildning och undervisning. Förskolan behöver också lyfta olika livsåskådningars kultur och traditioner i undervisningen i enlighet med del 1 i förskolans läroplan, att förskolan ska se till att olika kulturer synliggörs i utbildningen.

Bedömning

Det saknas tydlig information om urvalsreglerna för en plats på förskolan. Urvalsreglerna bör framgå i förskolans lokala riktlinjer. (8 kap. 19 § skollagen; Barn- och utbildningsnämnden 2023-02-22 § 18¹).

Det saknas tydlig information angående vårdnadshavares rätt till omsorg för sitt barn inom Tyresö kommuns ramtid klockan 06.30-18.30. Urvalsreglerna bör framgå i förskolans lokala riktlinjer (8 kap. 3–7 §§ skollagen).

Huvudmannen och rektor behöver hitta former för det systematiska kvalitetsarbetet på både huvudman-, enhets- och avdelningsnivå där de olika faserna planera, genomföra, följa upp och analysera tydliggörs och dokumenteras, så att varje barn ges bästa möjliga förutsättningar för utveckling och lärande. Det systematiska kvalitetsarbetet handlar enligt förskolans läroplan, Lpfö18, ytterst om att utveckla bättre arbetsprocesser, kunna bedöma om arbetet sker i enlighet med målen och undersöka vilka åtgärder som behöver vidtas för att förbättra förutsättningarna för barn att leka, lära, utvecklas, känna sig trygga och ha roligt i förskolan (4 kap. 3–4 §§ skollagen).

Vid tiden för tillsynens start fanns ytterligare brister. En brist som uppmärksammades var att huvudmannen saknade tydliga rutiner kring informationen om förskolans konfessionella inslag enligt 1 kap. 7 d § skollagen. Ytterligare en brist som framkom vid tillsynen var att det saknades rutiner för

¹ Riktlinjer för godkännande av enskild huvudman att bedriva fristående förskola, fritidshem och annan pedagogisk verksamhet

att inkludera arbetet med jämställdhet i det systematiska kvalitetsarbetet på enhetsnivå, enligt Lpfö18 (Läroplan för förskolan), 2.8 rektorns ansvar. Dessa brister har åtgärdats under perioden för tillsynen och redovisades för barn- och utbildningsförvaltningen den 10 september 2024.

Förvaltningen kommer följa upp resultatet av tillsynen.

Prövning av barnets bästa

Barnkonventionen, Lag (2018:1197) om Förenta nationernas konvention om barnets rättigheter innehåller 54 artiklar som alla tillsammans utgör en helhet. Fyra av artiklarna utgör de grundläggande och vägledande principerna som alltid ska beaktas vid frågor som rör barn. Det handlar om barnets rätt till ickediskriminering (artikel 2); barnets rätt att få sitt bästa prövat (artikel 3); barnets rätt till liv, överlevnad och utveckling (artikel 6); samt barnets rätt att komma till tals (artikel 12). Relevant för barn- och utbildningsförvaltningens tillsyn av fristående huvudmän är också barnets rätt till utbildning (artikel 28). Syftet med kommunens tillsyn över att huvudmännen för fristående förskola fortlöpande följer skollagens krav är att tillse att barnen långsiktigt erbjuds en utbildning med god kvalitet utifrån de regelverk som berör förskola och pedagogisk omsorg. Barn riskerar att diskrimineras om huvudmännen inte lever upp till skollagens krav.

Handlingar som ingår i beslutet

1. Tjänsteskrivelse, Tillsynsrapport – Tyresö församling, Svenska kyrkan, Trollflöjtens förskola
2. Tillsynsrapport – Tyresö församling, Svenska kyrkan, Trollflöjtens förskola

Tillsynsrapport

Regelbunden tillsyn
Tyresö församling, Svenska kyrkan
2024

Förskolan Trollflöjten

Barn- och
utbildningsförvaltningen
D.nr BUN/2024:226

tyresö kommun

Sammanfattning Förskolan Trollflöjten

Delar i utbildningen som håller god kvalitet

Förskolans arbete med normer och värden

Förskolans arbete med omsorg, utveckling och lärande

Förskolans arbete med barns delaktighet och inflytande

Delar i utbildningen som behöver utvecklas

Huvudman och rektor bör arbeta för att skapa samsyn hos medarbetarna kring förskolans utbildning och undervisning.

Förskolan bör lyfta olika livsåskådningars kultur och traditioner i undervisningen.

Brister i utbildningen som ska åtgärdas

Huvudmannen ska tydliggöra förskolans information angående förskolans urvalsregler. Urvalsreglerna bör framgå i förskolans lokala riktlinjer (8 kap. 19 § skollagen)

Huvudmannen ska tydliggöra förskolans information angående vårdnadshavares rätt till omsorg för sitt barn inom Tyresö kommuns ramtid 06.30-18.30, även under semestertider. (8 kap 3–7 §§ skollagen).

Huvudman och rektor behöver hitta former för det systematiska kvalitetsarbetet på både huvudman-, enhets- och avdelningsnivå där de olika faserna planera, genomföra, följa upp och analysera tydliggörs och dokumenteras (4 kap. 3–4 §§ skollagen).

Innehållsförteckning

1	Bakgrund	4
2	Utbildningens förutsättningar.....	5
2.1	Allmänt om förskolan Trollflöjten	6
	Organisation	6
2.2	Nyckeltal	6
2.3	Förskollärarens ansvar i undervisningen	7
2.4	Rektorns ansvar	7
2.5	Förskolans konfessionella inriktning.....	8
2.6	Uppföljning av årlig kvalitetsdeklaration	9
2.7	Bedömning – Utbildningens förutsättningar	10
3	Utbildning och undervisning	10
3.1	Normer och värden	10
3.2	Bedömning – Normer och värden	12
3.3	Omsorg, utveckling och lärande	12
	3.3.1 Lärmiljö inomhus.....	13
	3.3.2 Lärmiljö utomhus	14
3.4	Bedömning – Omsorg, utveckling och lärande.....	15
3.5	Barns delaktighet och inflytande.....	15
3.6	Bedömning – Barns delaktighet och inflytande.....	16
4	Uppföljning, utvärdering och utveckling	16
4.1	Huvudmannanivå	16
4.2	Enhetsnivå.....	17
4.3	Arbetslagsnivå.....	17
4.4	Kompetensutveckling.....	18
4.5	Bedömning – Uppföljning, utvärdering och utveckling.....	18
5	Referenser	19

1 Bakgrund

Kommunen har enligt 26 kap. 4 § skollagen tillsynsansvar över fristående förskolor vars huvudman har godkänts enligt 2 kap. 7 § andra stycket skollagen.

Syftet med tillsynen

Med tillsyn avses en självständig granskning som ska kontrollera om den verksamhet som granskas uppfyller de krav som följer av lagar och andra föreskrifter. Syftet med tillsynen i Tyresö kommun är också att ge en nulägesbeskrivning av hur väl förskolan arbetar i riktning mot de nationella målen samt att bidra till ökad kvalitet genom råd och vägledning.

Nationella styrdokument

FN:s konvention om barnets rättigheter (2018:1197) – barnkonventionens syfte är att garantera alla barn deras mänskliga rättigheter

Skollagen (2010:800) – innehåller bestämmelser om skolväsendet där förskolan ingår som en skolform

Läroplan för förskolan (Lpfö18) – beskriver förskolans värdegrund och uppdrag och innehåller mål och riktlinjer för förskolans arbete

Definitioner enligt 1 kap. 3 § skollagen

Undervisning – processer som vid lärtillfällen leds av lärare eller förskollärare mot mål som anges i förordningar och andra författningar som ansluter till skollagen och som syftar till utveckling och lärande genom att barn inhämtar och utvecklar kunskaper och värden

Utbildning – Verksamhet som bedrivs av en huvudman enligt skollagen inom vilken barn deltar i undervisning och andra aktiviteter

Konfessionell inriktning – inriktning på verksamhet som innebär att det där förekommer konfessionella inslag

Konfessionella inslag – bekännande eller förkunnande inslag som tillhör en viss religion och som initieras och genomförs av huvudmannen eller på dennes uppdrag

Metod och bedömning

Bedömningen vid tillsynen utgår från skollagens kapitel 1-4 och 8 samt förskolans läroplan, Lpfö18. Beskrivningen och bedömningen baseras på dokumentgranskning, observationer, intervjuer med rektor och förskollärare samt en enkät som besvarats av pedagoger och vårdnadshavare på förskolan. Förskolans rektor har haft möjlighet att faktagranska innehållet i rapporten.

2 Utbildningens förutsättningar

Förskolan Trollflöjten är en förskola kristen profil och musikinriktning. Förskolan ligger i direkt anslutning till Trollbäckens kyrka med egna entréer och gårdar.

Huvudman	Tyresö församling, Svenska kyrkan Org.nr: 252000-0395
	Förskolan är integrerad i församlingens organisation.
Skolchef	Rebecka Tudor Sandahl, kyrkoherde
Rektor	Evin Ciftci
Förskolans profil/inriktning	Kristen profil med musikinriktning
Konfessionell inriktning	Huvudmannen anmälde den 15 juni 2024 till barn- och utbildningsförvaltningen att de har för avsikt att fortsatt bedriva förskola med konfessionell inriktning
Öppettider 8 kap. 3-7 §§ skollagen	06.30-17.30 Huvudmannen erbjuder omsorg under Tyresö kommuns ramtider 06.30-18.30. Arbetssökande erbjuds 30 timmar omsorg per vecka för sitt/sina barn. Föräldralediga erbjuds 24 timmar omsorg per vecka, för sitt/sina barn. Förskolan stänger klockan 15.45 för APT en gång i månaden, fem heldagar för planering samt tre veckor på sommaren. Det framgår inte i förskolans riktlinjer eller på förskolans webbsida om huvudmannen erbjuder alternativ omsorg när förskolorna stänger tidigare för APT eller vid stängda dagar för planering.
Klagomålshantering 4 kap. 8 § skollagen	Rutiner för klagomålshantering finns på huvudmannens webbsida.
Särskilt stöd 8 kap. 9 § skollagen	Huvudmannen har skriftliga rutiner för arbetet med barn i behov av särskilt stöd. En gång i månaden har pedagogerna möjlighet till handledning av psykolog.
Modersmål 8 kap. 10 § skollagen	Huvudmannen har en skriftlig plan för den undervisning som syftar till att bidra till att barn med annat modersmål än svenska får möjlighet att utveckla både det svenska språket och sitt modersmål.
Senaste tillsyn	Den senaste tillsynen av förskolan genomfördes 2019. Starka sidor var förskolans organisation och rutiner, arbetet med normer och värden och rutinerna för kvalitetsarbetet. Förskolans utvecklingsområden rörde bla den pedagogiska miljön inom- och utomhus, arbetet med barns integritet, delar av det systematiska kvalitetsarbetet och att säkerställa att de konfessionella inslagen genomfördes enligt bestämmelserna i skollagen. Den brist som framkom handlade om rutinerna för klagomål.

2.1 Allmänt om förskolan Trollflöjten

Organisation

Personal	
Rektor	1,0 heltidstjänster (varav 20 procent avsatt för studier)
Förskollärare	3,5 heltidstjänster
Barnskötare	6,0 heltidstjänster
Övriga resurser	Musikpedagog ca 0,1 heltidstjänster Kök Rektors tid i barngrupp (varierar utifrån behov)

Barngruppernas sammansättning och storlek			
Avdelning	Ålder	Antal barn	Antal pedagoger inkl. resurs
Maraccas	1-4	15	3
Trumman	1-4	14	3
Gitarren	5-6 år	21	3,5
<i>Totalt</i>		<i>50</i>	<i>9,5</i>

2.2 Nyckeltal

	Förskolan Trollflöjten (2024)	Samtliga förskolor i Tyresö (2023)	Samtliga förskolor i Sverige (2023)
Antal barn på förskolan	50	-	-
Antal pedagoger ¹ på förskolan	10	-	-
Antal heltidstjänster ²	9,5	-	-
Antal heltidstjänster med förskollärläggning	3,5		
Andel heltidstjänster med förskollärläggning i procent	36 %	32 %	41 %
Personaltäthet, antal barn per heltidstjänst	5,2	5,4	5,1
Personaltäthet, antal barn per heltidstjänst med förskollärläggning	14,3	17,1	12,2

Barn- och utbildningsförvaltningens statistik baseras på det faktiska antalet barn inskrivna på förskolan och antalet faktiska heltidstjänster vid tillsynen. Statistiken för samtliga förskolor i Tyresö (kommunala och enskilda) samt i riket totalt är insamlad av SCB på uppdrag av Skolverket (2023).

¹ Leg. förskollärare, barnskötare och annan pedagogisk personal

² I antalet heltidstjänster har antalet anställda som arbetar med barn (exklusive städ- och kökspersonal) räknats om till heltidstjänster med hjälp av tjänstgöringsgraden.

2.3 Förskollärarens ansvar i undervisningen

Enligt förskolans läroplan, Lpfö18, ska förskollärare ansvara för det pedagogiska innehållet i undervisningen och för att det målinriktade arbetet främjar barns utveckling och lärande³. Rektorn har ett särskilt ansvar för att förskollärare ges förutsättningar att ansvara för undervisningen⁴. Det arbetar fyra legitimerade förskollärare på förskolan, varav en arbetar 50 procent av en heltid. Alla avdelningar leds av en förskollärare. Förskollärarna berättade i den intervju som barn- och utbildningsförvaltningen genomförde under tillsynsperioden att de anser att en förskollärares ansvar exempelvis innebär att leda och fördela arbetet på avdelningen utifrån olika kompetenser, att se vad som ska göras, att utmana sina kollegor och att ta ansvar inför rektor att förskolläraryuppsdragets olika delar genomförs. Förskollärarna tar stort ansvar för uppslagets svårare delar, vilket de upplever kan kännas betungande. Det kan handla om vissa föräldrakontakter eller att vara tillgänglig för avlastande samtal för kollegor. Förskollärarna upplever att de har mandat och stöd från rektor i förskolläraryuppsdraget.

2.4 Rektorns ansvar

Evin Ciftci är rektor för Trollflöjtens förskola sedan januari 2024. Hon är legitimerad förskollärare och har arbetat som rektor sedan 2019. Hon arbetar för närvarande 80 procent av sin heltidstjänst på förskolan, övrig tid studerar hon vid befattningsutbildningen för rektorer med planerad examen 2025. Vid behov arbetar rektorn i barngrupp.

Rektorn berättade att hon under sin första tid på förskolan har lagt fokus på att lära känna medarbetarna, verksamheten och arbetsgivaren. Tidigare arbetade hon inom en större koncern med fristående förskolor. Hon deltar vid arbetslagens planeringar och är delaktig i verksamheten så mycket hon har möjlighet. Hon berättade att hennes pedagogiska ledarskap och de erfarenheter hon har med sig kommer att få större inverkan i verksamheten framöver, men att hon ”skyndar långsamt” för att få pedagogerna delaktiga i utvecklingsarbetet. Evin berättade att hon som ny rektor uppmärksammat att avdelningarna arbetar på olika sätt, både när det gäller undervisningen och när det gäller det systematiska kvalitetsarbetet. Det är således ett utvecklingsområde att skapa gemensam samsyn hos medarbetarna kring förskolans utbildning och undervisning.

Rektor berättade att hon vill bidra till att skapa fler kontaktnät med rektorer i sin arbetsgivares organisation och i kommunen eftersom hon upplever att hon annars tenderar bli lite ensam i sin rektorsroll.

³ Läroplan för förskolan, Lpfö18, sid 3

⁴ Läroplan för förskolan, Lpfö18, sid 15

2.5 Förskolans konfessionella inriktning

Förskolans huvudman Tyresö församling är en del av Svenska kyrkan och förskolan har en kristen profil med musikinriktning. Konfessionella (religiösa) inslag får i fristående förskolor och skolor förekomma i utbildningen, men inte i undervisningen. Reglerna kring konfessionella inslag i utbildningen framgår i 1 kap. § och 7 a-d §§ skollagen.

Enligt skollagen får konfessionella inslag endast förekomma i begränsad omfattning och ska avgränsas från andra aktiviteter i utbildningen. Förskolan Trollflöjtens konfessionella inslag utgörs av en cirka 20 minuter lång så kallad kyrkstund, en gång i månaden. Kyrkstunderna planeras och leds av församlingens pedagoger eller en präst och innehåller ljuständning, andakt, en bibelberättelse, sång och en kort bön⁵. Förskolans pedagoger kan ge förslag på teman men är inte med och planerar innehållet. Förskolans barngrupper tittar oftast på församlingens påsk- och julspel. I övrigt förekommer inga konfessionella inslag i förskolans verksamhet.

I förskolans verksamhetsplan för 2023–2024 framgår att församlingens hållning är att förskolan ska ”leva upp till de kvalitetskrav som statliga och kommunala myndigheter ställer och erbjuda förskolebarnen god omsorg och utbildning enligt förskolans läroplan 2018 och som stämmer med församlingens teologiska grundhållning”. Förskollärarna anser inte att det påverkar utbildningen och undervisningen särskilt mycket att huvudmannen är en kristen församling. Tydligast tycker de är att traditioner⁶ har en stor plats på förskolan, att kyrkan erbjuder mötesplatser av olika slag för personer i olika åldrar, samt att församlingens arbete kan bidra till att väcka livsfrågor hos barnen eftersom det finns en fysisk närhet till exempelvis begravingar. Rektorn berättade att hon upplever att pedagogerna är vana att möta barnens frågor när det gäller det kristna innehållet, med utgångspunkt i att förskolans utbildning ska vila på vetenskaplig grund. Ett utvecklingsområde är dock att även lyfta olika livsåskådningars traditioner⁷.

Kyrksalen används varje vecka vid förskolans musikstunder. Musikstunderna leds av församlingens musikpedagog som är knuten till förskolan 10 procent av en heltidstjänst. Musikstunderna har inte konfessionella inslag. Jul- och sommaravslutning genomförs i kyrksalen och leds av rektorn och pedagogerna men har inte heller konfessionella inslag.

Enligt skollagen får konfessionella inslag endast förekomma vid tillfällen som huvudmannen skriftligen har informerat barnens vårdnadshavare om. Inför barnets introduktion till förskolan informeras nya föräldrar skriftligen om att deltagandet är helt frivilligt och att annan aktivitet erbjuds om någon eller

⁵ Vanligtvis utifrån metoden ”Godly play”

⁶ Ur förskolans läroplan (Lpfö 18): ”I förskolans uppdrag ingår att överföra och utveckla ett kulturarv – värden, traditioner och historia, språk och kunskaper – från en generation till nästa.”

⁷ Förskolan ska se till att olika kulturer synliggörs i utbildningen.

några inte vill delta vid kyrkstunden. Samma information finns även på förskolans webbsida. Rektor berättade att undervisningens innehåll vid den alternativa aktiviteten avgörs av barnens ålder, intressen samt storleken på gruppen som inte deltar.

2.6 Uppföljning av årlig kvalitetsdeklaration

För att säkerställa att enskilda huvudmän som godkänts av kommunen fortlöpande uppfyller kraven om insikt och lämplighet⁸ genomför barn- och utbildningsförvaltningen årligen tillsyn genom en skriftlig kvalitetsdeklaration. Inom ramen för den regelbundna tillsynen görs en uppföljning inom utvalda områden i den årliga kvalitetsdeklarationen.

Lokala riktlinjer för förskolan

Enligt Tyresö kommuns riktlinjer för godkännande av enskild huvudman för fristående förskola⁹ ska varje huvudman ha dokumenterade riktlinjer som utförligt beskriver hur huvudmannen arbetar för att fullgöra skollagens och läroplanens krav på verksamheten. Förskolan Trollflöjtens riktlinjer finns att hämta på förskolans webbsida.

Förskola och hem

Förskolan tillämpar så kallad föräldraaktiv introduktion till förskolan. Efter introduktionsperioden erbjuds vårdnadshavarna ett uppföljningssamtal. Utvecklingssamtal och föräldramöte erbjuds en gång årligen. Två gånger per år bjuder rektor in till föräldraforum där dialog förs kring aktuella områden för förskolan.

Pedagogerna dokumenterar förskolans verksamhet och barnens lärande i den digitala kommunikations- och dokumentationsplattformen Tyra. Exempel på annan föräldrasamverkan är sommarfest, luciafirande och vernissage.

Urval

Enligt Tyresö kommuns riktlinjer för godkännande av fristående förskola framgår att ”varje huvudman ska ha köregler för plats till verksamheten, som dokumenterats i huvudmannens lokala riktlinjer för verksamheten. Huvudmannen kan också göra köreglerna tillgängliga för vårdnadshavare och andra på andra sätt, till exempel på huvudmannens webbplats”. I den årliga kvalitetsdeklaration som förskolan Trollflöjten lämnade in den 11 januari 2024 angav huvudmannen att förskolans regler för urval till förskolan är omplacering, syskonförtur och kötid. I förskolans riktlinjer som finns att hämta på förskolans webbsida anges att lediga förskoleplatser fördelas till barn i

⁸ 26 kap. 4 § punkt 3 skollagen

⁹ Riktlinjer för godkännande av enskild huvudman att bedriva förskola, fritidshem och annan pedagogisk omsorg i Tyresö kommun (dnr 2023/BUN 0147)

förskolans kö och att syskonförtur tillämpas. Förskolan behöver förtydliga vilka regler som gäller för urval.

Övergång och samverkan

Förskolan har skriftliga rutiner för övergången mellan förskola och skola. Vårdnadshavarna har det övergripande ansvaret för kontakten med barnets blivande skola. Förskolan erbjuder överlämningssamtal mellan förskola, skola och vårdnadshavare, för barn i behov av särskilt stöd. Avslutningssamtal erbjuds alla familjer med barn som ska börja skolan. I slutet av vårterminen anordnas en avslutningsfest för alla barn som ska börja förskoleklass.

2.7 Bedömning – Utbildningens förutsättningar

Huvudmannen ska tydliggöra förskolans information angående förskolans urvalsregler. Urvalsreglerna bör framgå i förskolans lokala riktlinjer.

Huvudmannen ska tydliggöra förskolans information angående vårdnadshavares rätt till omsorg för sitt barn inom Tyresö kommuns ramtid 06.30-18.30, även vid tidigare stängning på grund av personalmöte, planeringsdagar och under semestertider.

Huvudman och rektor bör arbeta för att skapa samsyn hos medarbetarna kring förskolans utbildning och undervisning.

Förskolan bör lyfta olika livsåskådningars kultur och traditioner i undervisningen.

3 Utbildning och undervisning

3.1 Normer och värden

Förskolan har en dokumenterad värdegrund som lyder:

”JAG + DU = VI

Förskolan Trollflöjten är
en lärandemiljö med trygghet och tilltro till den egna förmågan (JAG),
en lärandemiljö där olikheter har ett värde (DU),
en lärandemiljö där delaktighet och rättigheter är i fokus (VI).
Alla är lika mycket värda! Alla behövs!”

Rektorn berättade att hon upplever att värdegrunden syns i praktiken i verksamheten men att det finns behov av att lyfta den i de gemensamma samtalen framåt. Förskollärarna berättade i intervjun att avdelningen för de äldsta barnen samtalar mycket om hur vi är mot varandra och vad det kan få för konsekvenser för den som en gör något mot. Barnen har tillägnat sig strategier och hjälper och tröstar varandra, men hämtar också vuxna vid behov.

Vid barn- och utbildningsförvaltningens observation på avdelningen för de äldsta barnen kunde vi se att det fanns ett inarbetat förhållningssätt där barnen hjälps åt.

Vid en samling som barn- och utbildningsförvaltningen deltog vid på en av avdelningarna för yngre barn uppmärksammades alla barn, även de som inte var närvarande. Pedagogerna hade ett lyhört och respektfullt förhållningssätt vilket kan bidra till att alla barn upplever sig sedda och uppmärksammade. I förskolans verksamhetsplan för 2023–2024 anges inom området normer och värden att förskolan under verksamhetsåret skulle lägga särskild vikt vid att alla barn ska bemötas med respekt, känna sig delaktiga, känna trygghet på förskolan och respektera allt levande och visa omsorg om sin närmiljö. Förskolan ville nå målen genom att exempelvis dela in barnen i mindre grupper och ägna en stund till varje barn varje dag, stötta och vägleda barnen vid konflikter, uppmuntra barnen att hjälpa varandra, ha aktiva dialoger om hur man är en god kompis och hur man bemöter varandra. I observationerna kunde vi se att detta förhållningssätt och dessa arbetsätt i stora delar fanns.

Förskolans arbete med jämställdhet

Förskollärare har enligt Lpfö18 ansvar för att aktivt inkludera ett jämställdhetsperspektiv så att alla barn får likvärdiga möjligheter till utvidgade perspektiv och val oavsett könstillhörighet. Hela arbetslaget ska medvetet och aktivt arbeta med jämställdhet. Enligt Skolinspektionen¹⁰ innebär det bland annat att konsekvent inkludera ett medvetet genusperspektiv vid genomförande av aktiviteter och planering av miljö och material och i samtal om förhållningssätt. Förskolans rektor ska enligt Lpfö18 inkludera arbetet med jämställdhet i det systematiska kvalitetsarbetet och i sitt pedagogiska ledarskap¹¹.

Förskollärarna berättade att man har sett över innehållet i litteraturen. De har också sett över utklädningskläder och lagt till naturmaterial i lärmiljön. Frågor kring jämställdhet lyfts i arbetet med likabehandlingsplanen och vid samtal om barnen och barngruppen inför utvecklingssamtal. Förskolan kommer, i samarbete med församlingen att genomgå processmodellen Regnbågsnyckeln, vilket syftar till att ge kompetens kring inkludering och könsöverskridande identitet eller uttryck. Förskolan kommer systematiskt att arbeta med bland annat utbildning och reflektion kring dessa frågor under hela verksamhetsåret 2024–2025.

3.2 Bedömning – Normer och värden

Förskolans arbete med normer och värden håller god kvalitet.

¹⁰ Förskolans arbete med jämställdhet, Skolinspektionen (2017)

¹¹ Läroplan för förskolan, Lpfö18, sid. 19

3.3 Omsorg, utveckling och lärande

Förskolans undervisning organiseras utifrån ett veckoschema. På måndagar och fredagar hjälps avdelningarna åt på gården för att frigöra tid för arbetslagens planering och utveckling. Tisdag och torsdag genomför avdelningarna planerad undervisning i mindre grupper. En gång i månaden har avdelningarna så kallad kyrkstund.¹² Varje onsdag har avdelningarna musikstund med församlingens musikpedagog.

När avdelningarna samarbetar på gården roterar pedagogerna och ser till att befinna sig där barnen är. Det finns löst material i lådor som kan tas ut. Vid barn- och utbildningsförvaltningens observation en sådan dag tog pedagogerna ut papper och pennor, lego, böcker med mera. De satte också på musik för att locka till rörelse och dans. Pedagogerna berättade att på vintern åker barnen stjärklapp och bygger med snö och på sommaren leker barnen mycket i husen. Pedagogerna berättade att de inte brukar genomföra någon planerad undervisning eller gemensam samling när de samarbetar på gården.

Avdelningarna arbetar tematiskt i undervisningen. Vid tiden för tillsynen arbetade Maracas med odling under temat ”Från jord till bord”. Förskolläraren berättade att avdelningen arbetar med odling varje år och att många olika läroplansområden ingår i arbetet, exempelvis ta reda på fakta om odling i litteratur och med digitala verktyg, se processen från frö till frukt, odla inomhus och i odlingslådor ute, vattna och känna tyngden av den fuktiga jorden, se vad som kommer upp, samtala utifrån barnens upptäckter och frågor, med mera. Avdelningen har även arbetat med boken ”Alla får åka med” av Anna-Clara Tidholm. Undervisningen har lett fram till samtal och berättande av olika slag utifrån bokens innehåll. Med de yngsta barnen har samtalen rört sig kring figureerna i boken. I samtalen med de äldre har man tillsammans kunnat fundera kring olika matematiska begrepp, vem kom först och vem kom sen, vem var störst, vem var minst och så vidare.

Trumman arbetade med tema ”Jag och min familj”. Temat utgick från ett barns intresse kring vem som tillhörde hans familj, familjemedlemmarnas namn och utseende samt hans nyfikenhet på kamraternas familjer och hur de bor. Dokumentation på avdelningen visar att avdelningen inom ramen för temat har arbetat med ordbilder (barnens namn), utseende och ljud på första bokstaven i barnens namn, bilder på familjer och hus, memory med bilder på barnen, längd, lika och olika och så vidare.

På Gitarren, avdelningen för de äldsta barnen, har de yngre barnen på avdelningen arbetat med tema rörelse, utifrån att pedagogerna uppmärksammat rapporter om att barn rör sig för lite. De har exempelvis gjort hinderbanor både utomhus och inomhus. De äldre barnen på avdelningen har arbetat utifrån boken ”Den lilla träroboten och prinsessan Vedträ” av Tom Gauld.

¹² Mer information om det konfessionella innehållet i kyrkstunderna finns under avsnitt 2.5

Förskolläraren berättade att barnen visat stort intresse för berättelsen under lång tid och att de arbetat med boken under en hel termin. Barnen har till exempel skapat trärobotar och prinsessor av trä och tyg. Gruppen har också gjort en teater utifrån berättelsen, då ett barn berättade historien utantill och de andra agerade.

3.3.1 Lärmiljö inomhus

Förskolan Trollflöjtens lokaler ligger i anslutning till Trollbäckens kyrka. Avdelningarna med barn som är mellan 1 och 4 år (Maracas och Trumman) har en gemensam entré med ingång från förskolegården. Avdelningen med femåringar (Gitarren) har lokaler på nedre plan, med separat ingång från förskolans baksida. Det finns en trappa mellan våningsplanen och en hiss som kan användas vid behov. Avdelningarna har tillgång till ett gemensamt rum, Pianorummet, som enligt rektor och förskollärare har varit svårt att forma en hållbar lärmiljö i på grund av att det är högt i tak och många fönster. Rektorn framhöll vid intervjun att de behöver finna sätt att använda lokalerna. Det finns en blandning av kodat och okodat material på förskolan. Kodat material knyter ofta an till barnens erfarenheter och signalerar vad barnen förväntas göra med det. Okodat material kan skapa ökade möjligheter för utforskande men ställer högre krav på barnens fantasi- och föreställningsförmåga och ordförråd.

Maracas och Trumman

Hörna för rollek på Maraccas

händerna på avdelningen. Skötrummet används av båda avdelningarna och ligger i anslutning till den gemensamma hallen. För att barnens rätt till kroppslig och personlig integritet ska respekteras i den dagliga omsorgen har ett draperi monterats i dörröppningen, så att det är möjligt att skärma av mot hallen när pedagoger, vårdnadshavare och andra barn befinner sig där. Förskollärarna berättade att de ibland upplever att det är ont om plats på

Båda avdelningarna förfogar över ett lekrum, ett matrum samt ett mindre rum för vila. Matrummet används också för aktiviteter. I matrummen finns också soffor, som används för bokläsning. Båda avdelningarna har en hörna för rollek och en plats med möjlighet att bygga och konstruera. Det finns toaletter och möjligheter för barnen att tvätta

Material som är placerat högt på Trumman

avdelningarna, men att de ändrar i miljön vid behov, så att barnen får tillgång till olika mötesplatser. På båda avdelningarna finns det material högt upp på skåp och hyllor, som barnen inte har tillgång till utan att be om det.

Gitarren

Avdelningen för femåringarna förfogar över ett större rum med kök och hall. Toaletter finns i anslutning till hallen. Vid tillsynen 2019 uppmärksammade barn- och utbildningsförvaltningen att lokalens utformning medförde utmaningar vad gäller ljudmiljö, ljussättning och möjligheter till avskildhet, vilket för en del barn innebar svårigheter att hålla fokus på de sammanhang som de deltog i. På avdelningen har lärmiljön sedan dess delats av med väggar. Väggarna går inte upp till taket, vilket fortsatt möjliggör ljusinsläpp i lärmiljön. I anslutning till avdelningen finns en lekhall och en ateljé.

Lärmiljön är avdelad med väggar som inte går upp till taket.

3.3.2 Lärmiljö utomhus

Sandlåda med skydd från solens strålar

Förskolan har en större och en mindre gård. Den stora gården på framsidan av förskolan har ett stort antal fasta lekinstallationer såsom gungor, rutschkanor, sandlåda, klätterställningar och lekhus. Det finns också flera odlingslådor. Den stora gården nyttjas av samtliga avdelningar.

Det finns platser för att kunna leka i avskildhet och möjligheter till skydd för solens strålar. Olika ”hörnor” har byggts på gården med hjälp av tyger, vimplar, bord och löst material. Pedagogerna berättade att det finns förberedda lådor med material som de kan ta ut och erbjuda barnen på gården, exempelvis papper och pennor, Duplo

och böcker. På en vägg har aktiviteter byggts upp med koppling till förskolans musikprofil. Pedagogerna berättade att den så kallade musikväggen blir en mötesplats för barnen. De äldre barnen går dit spontant och spelar och sjunger, de yngre går ofta dit tillsammans med en pedagog och tittar på bilder och samtalar och sjunger.

Musikvägg på förskolans gård

På den sida av gården som vetter mot tungt trafikerade Gudöbroleden finns ett högt bullerplank. Det finns möjlighet för barnen att titta på trafiken genom plexiglasfönster i deras höjd. Den mindre gården som ligger på baksidan av förskolan nyttjas främst av de äldsta barnen. Rektorn och förskollärarna uttryckte vid intervjuerna att de vill förbättra lekutbudet på den lilla gården, till exempel vill man bygga upp en hinderbana eller andra aktiviteter som lockar de äldsta barnen. Utomhusmiljön erbjuder många möjligheter till lek av olika slag. Under observationerna utomhus fördelade sig barnen över gården och pedagogerna befann sig oftast i barnens närhet.

3.4 Bedömning – Omsorg, utveckling och lärande

Förskolans arbete med omsorg, utveckling och lärande håller god kvalitet

3.5 Barns delaktighet och inflytande

Observationerna och intervjuerna vid tillsynen visade att det finns viss valfrihet för barnen när det gäller aktiviteter och lek, genom att det finns god tillgång till lek- och lärandematerial i barnens höjd. Det bidrar därmed till att barnen har möjlighet att påverka sin situation. Observationerna visade att barnen visste var materialet fanns placerat och på så sätt hade möjlighet att ta ansvar för materialet och miljön. Observationerna och intervjuerna visade också att det finns en strävan efter att ta tillvara barnens intressen i planeringen av undervisningen och vid utformningen av lärmiljöerna.

De yngre barnens måltider serveras i karotter vid borden. Pedagogerna stöttar barnen utifrån deras behov och utvecklingsnivå. De äldsta barnen på Gitarren tar själva mat vid en buffé som dukas upp. Så kallade dukvärdar hjälper till att duka borden, förbereda buffébordet och bjuda sina kamrater till bords. Detta kan bidra till att barnen får möjlighet att utveckla ansvar för gemensamma regler och för den gemensamma miljön.

Förskollärarna menade att den gemensamma värdegrunden syns i det dagliga arbetet med barngruppen och att de är måna om att visa på alla barns kapacitet och kompetens, även de yngstas. Barnen kan till exempel vara delaktiga i att göra något för gruppen, exempelvis hjälpa till att bära en skål med frukt som ska serveras till kamraterna. När nya barn skolas in brukar några barn i gruppen vara med och ta emot hen och hens vårdnadshavare, vilket kan bidra till att barnen får möjlighet att känna samhörighet och utveckla ansvarstagande och solidaritet.

3.6 Bedömning – Barns delaktighet och inflytande

Förskolans arbete med barns delaktighet och inflytande håller god kvalitet

4 Uppföljning, utvärdering och utveckling

Enligt skollagen ska varje huvudman inom skolväsendet på huvudmannanivå systematiskt och kontinuerligt planera och följa upp utbildningen, analysera orsakerna till uppföljningens resultat och utifrån analysen genomföra insatser i syfte att utveckla utbildningen¹³. Planering, uppföljning, analys och utveckling av utbildningen ska genomföras även på förskoleenhetsnivå. Det systematiska kvalitetsarbetet ska dokumenteras¹⁴. För att dokumentationen ska kunna bli en del av det systematiska kvalitetsarbetet behöver den analyseras. Analysen ska utgå från dokumentationen. Utgångspunkten för analysarbetet är förskolans uppdrag och de nationella målen. Analysen består av tre olika faser: jämföra, tolka och förklara samt problematisera och kritiskt granska¹⁵. I Lpfö18 framgår att förskollärare ska ansvara för att dokumentation, uppföljning, utvärdering och analys omfattar hur läroplansmålen integreras med varandra och bildar en helhet i utbildningen.¹⁶

4.1 Huvudmannanivå

I samtal med rektor framgår att huvudmannen följer upp förskolans utbildning, undervisning och utvecklingsarbete genom samtal mellan skolchef¹⁷ och rektor. Skolchef för förskolan är Tyresö församlings kyrkoherde Rebecka Tudor-Sandahl. Det framgår inte om det finns någon systematik i dessa uppföljningar, vad gäller innehållet. I de dokument som huvudmannen har lämnat in finns ett utdrag ur församlingens verksamhetsuppföljning 2023, som består av en beskrivning av resultat från förskolans arbete. Under våren 2024 genomförde Skolverket och SPSM (Specialpedagogiska skolmyndigheten) en kvalitetsdialog på förskolan. Rektor berättade att samtalet hamnade i resonemang kring skolchefens och rektorns respektive ansvar för förskolans arbete, då både skolchef och rektor är nya i sina roller på förskolan. Rektor berättade att det hos huvudmannen finns en diskussion kring om det skulle vara fördelaktigt om rektor även innehar rollen som skolchef, för att på ett tydligare och mer systematiskt sätt kunna ha en dialog med huvudmannen kring förskolans arbete.

4.2 Enhetsnivå

I förskolans årshjul framgår när olika delar i det systematiska kvalitetsarbetet ska genomföras. I årshjulet framgår också olika traditioner som firas på förskolan samt när viss föräldrasamverkan ska genomföras. Det finns underlag för uppföljning av måluppfyllelsen.

¹³ 2 kap 4 § skollagen

¹⁴ 4 kap. 3,4 och 6 § skollagen

¹⁵ www.skolverket.se/skolutveckling/inspiration-och-stod-i-arbetet/stod-i-arbetet/dokumentation-i-forskolan

¹⁶ Läroplan för förskolan, Lpfö18 sid 14.

¹⁷ 2 kap. 8 a § skollagen

I förskolans verksamhetsplan för 2023–2024 finns mål framtagna inom alla läroplanens områden, men det framgår att förskolan särskilt ska prioritera områdena omsorg, utveckling och lärande samt musikundervisningen. Förskollärarna anger däremot vid intervjun att förskolans prioriterade mål handlar om språk och att alla avdelningar har arbetat med teman inom språk. I verksamhetsplanen lyfts språk som ett av flera områden. Under rubriken ”förskolans mål” anges att förskolans övergripande mål är att arbeta med ständiga förbättringar och att kvalitetssäkra förskolans verksamhet utifrån olika parametrar. Det framgår inte hur målen i verksamhetsplanen har tagits fram. Förskollärarna berättade att exempelvis vårdnadshavarenkäten kan påverka vilka prioriterade mål som väljs ut på förskolan.

De medarbetare som svarade på den enkät som barn- och utbildningsförvaltningen genomförde under tillsynsperioden anser att rektor skapar goda förutsättningar för arbetslaget att planera, följa upp och utveckla utbildningen och undervisningen.

4.3 Arbetslagsnivå

Förskollärarna berättade att arbetslagen använder dokumentation och bloggar i det digitala kommunikationsverktyget Tyra, för att följa upp de områden man tidigare arbetat med och för att välja ut vilka läroplansmål man kommer att fokusera på i planeringen framåt. Avdelningarna utgår också i sin verksamhetsplanering från vad barnen intresserar sig för och vad de säger. Det finns ett underlag för utvärdering och planering på arbetslagsnivå. Förskollärarna berättade också att de reflekterar kring progressionen och vad läroplansmålen innebär för barn i olika åldrar och hur man kan erbjuda barnen erfarenheter och kunskaper som kan fördjupas när barnen kommer till avdelningen för de äldsta barnen.

Det finns olika mötesformer på förskolan som syftar till att utveckla förskolans verksamhet. Utvecklingsgruppens (förskollärarnas) möten har pausats under en period. Samtidigt uppgav förskollärarna att det saknas forum för att dela exempel från undervisningen och nuläge med varandra. Vid förskolans vernissage uppskattade pedagogerna att få insyn in de andra avdelningarnas undervisningssinnehåll.

Mötesstruktur för systematiskt kvalitetsarbete			
Möte	Omfattning	Deltagare	Innehåll
APT (arbetsplatsträff)	1 gång/månad (3 tim)	Rektor, förskollärare, barnskötare	Kompetensutveckling utvecklingsinsatser Utvärdering
Planeringsdagar	5 dagar/läsår	Rektor förskollärare barnskötare	Kompetensutveckling Verksamhetsutvecklingsinsatser Utvärdering Planering
Avdelningsplanering	2 gånger/månad (cirka 2 tim.)	Arbetslagen	Planering av undervisning
Facklig samverkan	1 gång/månad i samband med APT (cirka 1 tim.)	Rektor Ombud för Sveriges lärare Ombud för Kommunal	Fokus på arbetsmiljö
Morgonmöte	1 gång/vecka (ca 15–30 min)	En person från varje avdelning.	Stämmer av veckans planering
Egen planering – förskollärare	3 tim./vecka	Förskollärare Avdelningsansvarig barnskötare	Den enskilda planeringstiden kan fördelas inom arbetslaget om det finns behov av det och verksamheten tillåter. Planeringen sker på plats.
Egen planering – barnskötare	1 tim./vecka	Barnskötare	
Övrigt	Utvecklingsgruppen med rektor, förskollärare och rektor som har träffats en timme i månaden, är för närvarande inte aktiv. Utvecklingsgruppens syfte är att diskutera pedagogiska frågor.		

4.4 Kompetensutveckling

Exempel på kompetensutveckling som pedagogerna har deltagit i är att förskolans pedagoger varje år får möjlighet att delta vid konferensen Förskoledagarna. De har också besökt skolmässan SETT (Scandinavian Education Technology Transformation).

Flera pedagoger har fått utbildning i TAKK (tecken som alternativ och kompletterande kommunikation, så kallade stödtecken).

Samtliga pedagoger har också på ett APT (arbetsplatsträff) fått fortbildning i röst- och sånganvändning av församlingens musikpedagog.

4.5 Bedömning – Uppföljning, utvärdering och utveckling

Huvudman och rektor behöver hitta former för det systematiska kvalitetsarbetet på både huvudman-, enhets- och avdelningsnivå där de olika faserna planera, genomföra, följa upp och analysera tydliggörs och dokumenteras. Se vidare Skolverkets allmänna råd för det systematiska kvalitetsarbetet¹⁸

¹⁸ <https://www.skolverket.se/publikationsserier/allmanna-rad/2012/systematiskt-kvalitetsarbete---for-skolvasendet>

5 Referenser

Barn- och utbildningsförvaltningen har tagit del av följande dokument från förskolan

Riktlinjer för förskolan Trollflöjten rev. 2022

Verksamhetsplan förskolan Trollflöjten 2023/2024

Brev från rektor till vårdnadshavare

Dokumentation av SKA från huvudman

Dokumentation av SKA från rektor

Exempel på dokumentation från Tyra

Handlingsplan samverkan socialtjänst och förskola

Rutiner konfessionella inslag Trollflöjten

Handlingsplan för barn i behov av särskilt stöd/annat modersmål än svenska/övergång till skola

Underlag utvecklingssamtal

Utvärdering avdelningsnivå